

Sevgili Arkadaşlar,

İstanbul Bilgi Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nün yeni çalışması olan Almanya Notları'nı paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Enstitü kadrosunda olan Dr. Peter Widmann, Alman toplumunda tartışılan güncel konular hakkında sizi bilgilendirecek. Bu notlar e-mail listemize İngilizce ve Türkçe olarak gönderilecek ve ayrıca web sitemizden de (<http://eu.bilgi.edu.tr>) erişilebilir olacak. İlk konuda Dr. Widmann öne çıkan tartışma konularından biri olan Almanya'da göç ve İslam konusunu tartışıyor. Thilo Sarrazin'in son kitabı Alman halkını bölen çeşitli tartışmalara yol açtı. Dr. Widmann'ın konuya dikkat çekmesi Sarrazin'in göçmen karşıtı ve İslamfobik söyleminin global bir düzeyde değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatıyor.

Prof. Dr. Ayhan Kaya
Avrupa Birliği Enstitü Direktörü
İstanbul Bilgi Üniversitesi
<http://eu.bilgi.edu.tr>

Korku Tacirleri: Sarrazin Müezzine Karşı

Dr. Peter Widmann

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Avrupa Birliği Enstitüsü Almanya Çalışmaları Sorumlusu

DAAD Fachlektor

Thilo Sarrazin'in "Almanya Kendini Yok Ediyor" adlı kitabı Almanya'da kitle iletişim araçlarında baskın konunun bir kez daha göçmenler olmasına sebep oldu.

Yazar, bankanın önemli temsilcilerinden birinin, Müslüman göçmenler hakkındaki sözel saldırılarını uygunsuz bulduğu gerekçesiyle Eylül ayında görevinden alınana kadar, Alman Federal Bankası'nın kurul üyeliğini yapıyordu.

Sarrazin 70'lerin ortasına kadar birçok federal ve *Laender* bakanlıklarında ekonomist ve finans uzmanı olarak çalıştı. Alman halkı arasındaki popüleriği ise başka bir kaynağa dayanıyor: Berlin Senatorü olduğu zamanlarda, bazı toplulukların işten kaytaran ve sorumluluk almaktan kaçınan birer segment olduklarına dikkat çekti. Bunların arasında Türk ve Arap kökenli göçmenleri görüyor.

Sarrazin, Alman Sosyal Demokratik Parti'nin (SPD) bir üyesi. Partinin Berlin'deki yerel bir bölgesinde, geçen sene yaptığı bir söyleşide Berlin'in müslüman azınlığının topluma hiçbir şey katmadığı gibi '*Başörtülü kızları*' çoğalttığına dair açıklamaları sebebiyle ihracı istendi. Aynı zamanda, parti içindeki muhalifleri, örgütsel engellerin üyeliği geri çekmekte zorlukları olduğundan Sarrazin'i partiden çıkarmakta başarılı olamadılar. Eylül 2010'da partinin idari komitesi yeni bir girişimde bulunurken, partinin birçok üyesi de Sarrazin'in düşüncelerine sempati duyduklarını belirttiler.

Popülist bir Hikaye

Sarrazin kitabında Alman toplumunun geleceği hakkındaki düşüncelerine dikkat çekiyor. Kendi dinlerinin Müslümanları Avrupa Kültürüne yabancılaştırdığını ve Alman topluluğunun kimliğine ve özgürlüğüne tehlike yarattığı konusuna kanaat getiriyor. Ayrıca, göçmenlerin sayısının yerli halktan daha fazla sayıya ulaştığında, Alman kültürünün bozulacağı öngörüsünde de bulunuyor. Kitabın müslümanlıkla ilgili bölümleri sebebiyle, İslam dinini Avrupa'nın geleceğine tehlike olarak gören halk arasında, kitap kısa zamanda bir incil gibi değer görmeye başladı. Satış rakamları da kitabın 1945'ten bu yana Almanya'nın en başarılı politika kitabı olduğunu gösteriyor.

*"İslam eleştirmenleri"
kendilerini batının
değerlerinin, özgürlüğünü
n, demokrasinin, kadın
haklarının koruyucusu ve
birçoğunun müslümanlar
tarafından oluştuğuna
inandıkları anti
semitizmin savaşıları
olarak tanıtıyorlar.*

Kitabın islam ve müslüman göçmenler hakkındaki paragraflarıyla Sarrazin "islam eleştirmenleri" inancının yeniden hareketlenmesine sebep oldu. Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde kendine yer bulmada başarıya ulaştı. İdeolojisi oldukça tutucu ve sağ yanlısı populist

kaynaklardan geliyor fakat devam eden kampanyalar bazı kısımları politik ana akımda oldukça popüler yaptı. **“İslam eleştirmenleri” kendilerini batının değerlerinin, özgürlüğün, demokrasinin, kadın haklarının koruyucusu ve birçoğunun özellikle müslümanlar tarafından oluştuğuna inandıkları anti semitzmin savaşçıları olarak tanıtıyorlar.**

Propagandalarına yakından bir analiz, determinist bir kültürel esasçılık gösteriyor, ırkçılık kavramını acemi ve değişmeyen bir kültürle değiştiren ırkçılığın modern hale gelmiş şekli. Temiz ırkçılığa teklif gibi görüldüğü için, başarılarının temel sebebi bu ideolojinin tekrar lanse edilmesi. Gündemdeki ırkçılık karşıtı kamuoyu görüşüne kadar, bu ideoloji devam ettirilmeye zorlanıyordu ve sonrasında bununla ilgili duygu ve düşünceleri ifade etme şansı da getirilmişti. Sarrazin, bu hareketin birçok temsilcisini dipnotlarında belirterek bu hareketin izinden yürüyor.

“60 ve 70’lerdeki Almanya göçü büyük bir hata”

Sarrazin’in gözünde, Müslümanlar Almanya’nın bütünleşmesindeki en önemli problem çünkü birçoğu işsiz ve onun gözünde diğer gruplara göre daha fazla eğitim sorunları var. Bunların birçoğu da maddi olarak refah düzeyinin iyi olmamasından

kaynaklanıyor. Sarrazin için en önemlisi Müslümanların şiddete eğilimi. Ona göre bu gençlik şiddeti ve İslami terörizm olarak yansıyor. Sarrazin: “Aslında onlara ihtiyacımız yok. Ekonomik olarak Avrupa’nın müslüman göçmenlere ihtiyacı yok. Her ülkede, müslüman göçmenlerin iş pazarına az katkıları olduğundan ve kendilerine yüksek oranda sağlık ödemesi yapıldığından, ülkenin bütçesine katkıda bulunmaktan çok yük oluyorlar. Kültür, toplum ve değerleri için

düşüncelerini medenileştirmek gerileme. **Demografik olarak, Müslüman göçmenlerin büyük ölçüdeki doğum oranları, Avrupa’nın kültür ve medeniyet dengesine bir tehdit.”**

Sarrazin’in gözünde 1960 ve 70’lerdeki Almanya göçü “çok büyük bir hata” çünkü bu göçler yeterli müşterisi olmayan eski endüstrilerin yok olma süresini uzattı ve Alman

“Müslüman göçmenlerin büyük ölçüdeki doğum oranları, Avrupa’nın kültür ve medeniyet dengesine bir tehdit.”

nüfusundaki doğum oranı düşüşünün görünmemesine sebep oldu. Onun gözünde ailelerini de yanında getirdikleri için Türk ve Faslı göçmenler Almanya'nın sermayesine katkıda bulunmadı. Sarrazin bunu Alman refah düzeyine yük olarak görüyor.

“İslam ve terörizm birbirinden ayrılamaz”

Sarrazin'in görüşüne göre, müslümanlar genel olarak güvenilmez: “Almanya ve Avrupa'nın herhangi bir yerinde yaşayan müslümanlar yabancı bir kültür ve dinin etkisi altında ki bunu gözardı edemeyiz ve fazla kontrol edemeyiz. Toleransımızın olmadığı ve ev sahibi ülkeden daha fazla çoğalan, seküler toplumla az bütünleşmiş yabancı bir kültür azınlığının büyümesine izin verdik.” Sarrazin açık bir şekilde İslamın, İslamiyetin ve terörizmin birbirinden ayrı olduğuna karşı çıkıyor çünkü aralarındaki bağı bulanık görüyor.

Geçen senelerdeki “İslam eleştirmenleri” propagandasını takip edenler hem içerik hem de agresif dile alışıklar. Bununla birlikte, iki durum yeni: Birincisi, ana akım politik kuruluşun etkin üyeleri düşmanlığın artmasına destek oldular. Thilo Sarrazin ile, Almanya'nın acımasız bütünleşme söylemine destek verenler, politik olarak kışkırtan yeni bir idol buldular.

Sarrazin'in kitabında bahsettiği ikinci yeni durum, 19. yüzyılda insan ırkının ıslahı ve ırk teorilerini yeniden gündeme getiren, kalıtımsal olarak geçen zeka ve genetik teorileri.

Sarrazin'e göre zeka kalıtımsal ve toplumun yüksek katmanlarının az ve müslüman göçmenlerin ise çok çoğalması toplumun zeka seviyesini azaltacaktır.

Yalnızca insan ırkının ıslahı tartışmaları değil, aynı zamanda Sarrazin'in boş lafları da 19. yüzyıl Alman söylemine benziyor. Hükümet karşı önemleri almazsa Almanya'nın sonunda çökeceğini öngörüyor: “ 100 yıl sonra torunlarımın torunlarının da Almanya'da yaşamalarını dilerdim. **Torunlarımın torunlarının ülkesinin büyük bir çoğunluğunu müslümanların oluşturmadığı, Arapça ve Türkçe'nin konuşulmadığı, kadınların başörtüsü takmadığı ve müezzinlerin duaya çağırmadığı bir ülkede yaşamalarını dilerdim.**

“Torunlarımın torunlarının ülkesinin büyük bir çoğunluğunu müslümanların oluşturmadığı, Arapça ve Türkçe'nin konuşulmadığı, kadınların başörtüsü takmadığı ve müezzinlerin duaya çağırmadığı bir ülkede yaşamalarını dilerdim.

çağırmadığı bir ülkede yaşamalarını dilerdim.” Eğer şu an ki genişleme durdurulmazsa, Sarrazin’in müslümanlar hakkındaki senaryosu aşırı doğum sayısı nedeniyle Avrupa’yı saracak: “ En çok çoğalmayı yaşayan Avrupa’yı sahiplenecek.” Sarrazin’in görüşüne göre onlar Goethe’nin şiirlerindeki gibi Almanya’nın kültürünü taşıyacak olanlar olmayacak: “Gelecek 100 yılda kim Wanderer’in Gece Şarkısı’nı bilecek? Köşedeki Medrese öğrencilerinin bilmeyeceği kesin.” Böyle bir dünya görüşünde Türkiye’nin Avrupa Birliği’nde yeri olmadığı kesin çünkü Sarrazin’in yazdığı gibi daimi bir sorun çıkarıcı, “barış içinde bir arada yaşamayı bozuyor” ve kültürü Avrupa’ya uymuyor.

Tepkiler

Almanya’nın Cumhurbaşkanı Christian Wulff, 3 Ekim’de Almanya’nın bütünlüğünün sağlanmasının 20.yıldönümü olan milli bayramlarında, Bremen’de yaptığı konuşmasında Sarrazin’in dikkat çeken iddiasına tepki gösterdi. Konuşmasında Wulff ayrıca, aralarında film yönetmeni Fatih Akın, gazeteci Katajun Amirpur ve yazar Feridun Zaimoğlu’nun da bulunduğu 14 önde gelen Alman müslümanın Eylül ortasında kendisine yazdığı açık mektuba tepki gösterdi: “Biz Alman müslümanlar da diğer dinlerin, etnik veya diğer nüfusların da ait olduğu gibi, aynı haklarla Almanya’nın bir parçasıyız. Bu ülkeden vazgeçmeyeceğiz. Bu ülke bizim evimiz ve siz bizim Cumhurbaşkanımızsınız.” Wulff cevaben: “Evet, tabi ki sizin de Cumhurbaşkanınız! Bende aynı tutku ve aynı görüşle Almanya’da yaşayan tüm herkesin Cumhurbaşkanı olarak hissediyorum kendimi.” Sarrazin’in adını anmadan tartışmaya dahil oldu ve toplumun “efsane yaratmasına” ve “önyargının ve ayrımcılığın sertleştirilmesine” izin verilmemesini istedi. Wulff, İslam’ın da Almanya’nın bir parçası olduğunu belirtti.

Wulff’un konuşmaları kendi partisinin bir kesiminde ve tutucu Hristiyan Demokrat Birliği’nde (CDU) itirazlara yol açtı. Hristiyan Sosyal Birlik CSU Genel Başkanı ve Bavyera Eyaleti Başkanı Horst Seehofer “Focus” dergisi ile yaptığı bir söyleşide şöyle dedi: “Başka kültürden gelen göçmenlerin diğerlerinden daha zor alışması çok açık.” Bu yüzden, Almanya’nın bu bölgelerden başka göçmenlere ihtiyacı olmadığı iddiasında bulundu. 2000 yılından beri CDU Genel Başkanlığı görevini yapan

Almanya Başbakanı Angela Merkel, 16 Ekim'de Potsdam'da partisinin gençlik kolu "Junge Union" un ulusal kongresinde bir beyanıyla dikkat çekti. Baskın olan kültürle göçmenleri bütünleştirme ihtiyacının, çok kültürlülük yaklaşımın Almanya'da "kesinlikle başarısızlığa uğradığının" göstergesi olduğunu belirtti. Aynı konuşmasında Cumhurbaşkanı Wulff'un İslamiyetin Almanya'nın bir parçası olduğu gerçeğine destek verdi.

Açıklama Alman partilerinin üyeleriyle yaşadıkları bütünleşme probleminin bir göstergesi gibi. CDU'da partinin tutucu sağ kesimini birleştirebilme gücünün başarısız olabileceğine dair yaygın bir huzursuzluk var. Komşu ülkeler Avusturya ve Hollanda'nın sağ kanat populistlerinin başarısı, CDU partisinin de tutucu profili ile ilgili endişelerini arttırdı. Bazıları da Geert Wilders'ın Özgürlük Partisi'nin Alman sağ kanadının bir modeli olabileceği konusunda uyardı. Öte yandan Almanya'nın uluslararası iş pazarındaki büyük önemi ile ilgili geniş bir görüş birliği var.

Sarrazin ve Wulff'un konuşmaları "İslam"ın, Alman partileri arasında tartışmalara yol açan kilit bir kelime haline dönüştüğünü gösteriyor. Parti içinde liberal ve tutucu kesimler ve parti temelini oluşturanlarla elitleri arasında çatışmalara sebep oluyor. Ayrıca Alman orta sınıfının endişe dolu kısmının duygularının da sosyal bir değişime uğradığını gösteriyor. Müslümanların giderek artan bir şekilde bu değişimin sembolü olduğu görülüyor.

Yorumlar

Müslüman karşıtı aktivistlere göre, müslüman göçmenlerin istenmemesi doğal ve toplumun gerçek olan bir probleme verdiği normal bir tepki. Bu da göçmenlerin yaşadığı problemlerin ne yeni olduğu (aslında federal hükümetin 1979'daki raporunda gündemde olan birçok problem "Kühn-Memorandum" unda tanımlanmıştı) ne de bu problemler müslümanları veya göçmenleri derinden etkilediğini gösteriyor. Kadim Alman nüfusunun bazı önemsiz kesiminde de benzer işsizlik oranı ve eğitim sisteminde problemleri var.

Aslında müslüman karşıtı ırkçılık fabrikasyon korkunun bir sonucu, yerel seviye temelinde korku girişimcileri olarak çalışan, müslümanlara ağır eleştiriler yaparak

ideolojik ve politik yarar sağlamaya çalışan bireyler veya gruplar tarafından ortaya çıkarıldı. Yıllar boyunca şehirlerdeki camiilere karşı çıkanlar, yerel ve bölgesel gruplar tarafından oluşturuldu. “Pro-Köln” , “Pax Europa” ve internetteki müslüman karşıtı nefret sayfaları, sağ kanattaki partilerle birlikte bir network ağı kurdular. Ülke çapında birleşmiş bir hareket oluşturmada başarılı olmasalar da, yerel seviyede bazı etkiler bırakabildiler ve bazen daha fazlasına sebep oldular: Sarrazin, bir nefret sitesinden alıntı yaptı: “İslam’ın Peygamberi” ni Türklerin Avrupa’nın değerlerini kabul etmede neden gönülsüz olduğuna dair bir kanıt olarak gördü.

Aynı zamanda ve daha kabul edilebilir bir şekilde, aralarında önde gelen bazı yorumcularında bulunduğu birkaç gazeteci, müslümanlara karşı güvensizliği medyaya taşıdı. Bazıları, bu tartışmaların karşı tarafında durarak Avrupa’nın İslamlaşmasını ana konu olarak aldılar ve tek bu konu üzerine yoğunlaştılar. Ünlüleri ve gelirleri, bu konuyu sürekli olarak canlı tutmaları sebebiyle kazandılar. Birçok kişi onların bu düşüncelerini, aşırı derecede muhafazakar, otoriter ve milliyetçi düşünceleri popüler söyleme taşımak için yapılan “İslam eleştirisi” olarak etiketledi.

Radikal ve ılımlı olanların ortak bir özellikleri var: akli karışmış bireylere açık bir harita sunan, çift kutuplu dünya görüşlerini teşvik ettirmeleri. “Biz” diyerek batının modernitesini, ona karşılık “onlar” diyerek ortaçağ ve barbarlığı güçlendirdiler. Toplumla bütünleşmede güvensizlik hissedenlerin “biz”i onaylaması muhtemelen zor. İnternette bu grupların, müslüman karşıtı sayfalarda birçok yorum yapan yazarların ömürlerinin geri kalanında bir çok şey kaçırdıklarını söyleme hakkı olabilir.

Müslüman karşıtı ırkçı görüşler, ulusal kimlik imajını gölgeleyen Alman geçmişini de kabul etme imkanı sunuyor. Müslüman karşıtı aktivistler müslümanları Almanya’da ve dünyada anti-Semitizm in temsilcisi olarak görüyor. Bu görüşe göre, **Almanlar geçmişin gölgesinden çıkmış ve ortak bir tehdite karşı Yahudilerle yan yana savaşıyor olarak görünüyor.** “Hristiyan-Yahudi *Occident*” ve “Hristiyan-Yahudi Kültürü” nün son yıllarda yaygınlaşması bu trendin bir işareti olarak alınabilir. Tarihte hristiyanların yahudilere yaptığı zulmün unutulmasına dayanarak, yeni söylem

“Almanlar geçmişin gölgesinden çıkmış ve ortak bir tehdite karşı Yahudilerle yan yana savaşıyor olarak görünüyor.”

müslüman karşıtı ırkçılığa yeni bir boyut kazandırarak, kadim Alman halkına yeni bir pozitif grup kimliği oluşturdu.

Göçmenlerin talepleri artıyor

Tartışmadaki bir önyargı da başarılı bütünleşme. Söylemin önemli bir nedenini anlattığında daha derinden bakmaya değer. Aslında yıllardır süre gelen tartışma gerçek veya hayal edilmiş bütünleşmeden ziyade devam eden bütünleşme nedeniyle oluyor. Müslüman kadınların temizlikçi veya diğer az ödenen işlerde çalıştığı sürece başörtü takması sorun olmuyordu. Tartışmalar bu grupların daha iyi getirisi olan işlerde yer almaya başlamaları ile başladı. Benzer bir bağlantı yeni yapılan camiler hakkındaki tartışmalar için de geçerli. **Müslüman ibadethaneler dökük avlularda veya eski fabrika binalarında olduğu sürece bir sorun yoktu. Tartışmalar, müslümanların ibadetlerini sadece Almanya'nın köhne bölgelerinde yapmak istemediklerinde ortaya çıktı.** Bir talepte bulunmaya cüret etmeleri ile müslüman karşıtı söylemler için göçmenlere hakaret önemli bir neden oldu. Sarrazin kitabında İslam'la ilgili bir iddiası var: "Avrupa'daki hiç bir din bu kadar talepkar değildi." Aslında nüfusun bir kısmını korkutan göçmenlerin marjinalliği değil. Göçmenlerin bir kısmının görünen bir şekilde başarıyla sınıf atlaması ve eşit şekilde davranılmayı beklemesi asıl tehlike olarak görülüyor.

Müslüman ibadethaneler dökük avlularda veya eski fabrika binalarında olduğu sürece bir sorun yoktu. Tartışmalar, müslümanların ibadetlerini sadece Almanya'nın köhne bölgelerinde yapmak istemediklerinde ortaya çıktı.

Gündemdeki tartışmaları anlamaya yönelik çok önemli bir konu, bu tartışmaların medya sisteminin mantığını ve dinamiklerini takip eden bir medya fenomeni olduğu. Medya analizlerinin de gösterdiği gibi, kolayca ayırt edilebilir iki grup arasındaki çatışma konuları, başlıklara kolayca hakim olabilir. Bu, acemi bir "İslam-taraf ve karşı" çerçevesinin kamu tartışmasına egemen olurken, bütünleşmenin karmaşık gerçekliğinin ve dışlamanın neden hala ufak daireler içinde kaldığını açıklıyor. Kimileri Alman halkının bir bölümünün, ülkelerindeki müslüman nüfusunu 2010 yılında fark ettiği izlenimine kapılabilir. Yıllardır süregelen yoğun tartışmalarda sosyal

hizmet uygulayıcıları ve diğer gruplar hiç yer almadı. Kùltür ayrılıkları talk showlarda tartışılıyor, günlük yaşam ayrıntıları karşılaştırılabilir eğlence değerlerini azaltıyor.

Tartışmalar popülist kışkırtmanın sınırlarını gösteriyor. Nüfusun bir kısmının damgalanmasından öte, Müslüman karşıtı eylemcilerin gerçekçi politik fikirleri veya toplumda bir yaşam tarzları yok. **2010'daki bu tartışma bir dönüm noktası sayılabilir çünkü ırkçılığın yeni formunun Avrupa topluluklarında ne kadar yayıldığını ve açık toplum destekçilerinin kendi gündemlerini belirlemede ne kadar önemli olduğunu, bütünleşme gerçekliği ile ilgili bir tartışma açmanın ve sürdürmenin popülist basmakalıp düşüncelere sadece tepki vermekten daha önemli olduğunu gösterdi.**